

stwarzają warunki wykształcenia gospodarstw typu farmerskiego, które pozwolą ich użytkownikom na uzyskanie dobrych wyników ekonomicznych. Aby taki stan osiągnąć niezbędny jest duży odpływ ludności rolniczej do działalności pozarolniczych i znaczne zmniejszenie liczby osób utrzymujących się z rolnictwa. Przy braku działań w tym kierunku, spodziewać należy się dalszego obniżania efektywności gospodarstw i postępującego obniżania jakości życia ludności związanej z rolnictwem.

4. Duży udział leśnictwa i przetwórstwa drewna w rynku pracy. Uwarunkowanie to ma charakter zmienny. W ostatnich latach ze względu na korzystną koniunkturę w tej gałęzi przemysłu (działalności te lokowane były bardzo wysoko w prestiżowych rankingach IBnGR dotyczących ryzyka inwestycyjnego w branżach gospodarki) stanowiło uwarunkowanie korzystne. Obecnie spadek efektywności tych działalności, połączony z niekorzystną polityką rządu (wprowadzenie VAT) stanowi zagrożenie dla lokalnych rynków pracy i sytuacji ekonomicznej firm.

5. Niedorozwój części usług w Sępólnie, zwłaszcza mała liczba miejsc w szkołach ponadpodstawowych, brak szpitala oraz brak części usług administracyjnych typowych dla miast powiatowych. Sępólno jest pod tym względem najslabiej wyposażonym ośrodkiem powiatowym w województwie. Jakość życia mieszkańców gminy, zależna także od dostępu do usług tego typu, jest więc gorsza, niż w innych porównywalnych obszarach.

6. Likwidacja pasażerskich połączeń kolejowych. Regres transportu kolejowego ma przede wszystkim konsekwencje gospodarcze - utrudnia mobilność mieszkańców gminy, ogranicza dojazdy do Sępólna potencjalnym klientom oferowanych w mieście dóbr i usług, utrudnia rozwój funkcji turystycznej gminy, ale również ma znaczenie prestiżowe.

7. Niezbyt korzystne zewnętrzne uwarunkowania rozwoju

Szeroko rozumiane zewnętrzne uwarunkowania rozwoju, całkowicie niezależne od możliwości wpływu ze strony władz lokalnych, są niezbyt sprzyjające. Do takiego wniosku prowadzą głównie następujące przesłanki:

- a) stosunkowo niskie, w porównaniu z silnymi powiatami sąsiednimi, wskaźniki stanu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz atrakcyjności inwestycyjnej powiatu sępoleńskiego;
- b) położenie siedziby gminy w obszarze o stosunkowo gęstej sieci miast o konkurencyjnym - podobnym lub większym potencjale demograficznym i gospodarczym, wskutek czego możliwości rozwoju funkcji egzogenicznych, będących podstawą bazy ekonomicznej miast tej klasy wielkościowej, są w Sępólnie relatywnie mniejsze;
- c) peryferyjne położenie gminy poza obszarami silnego oddziaływania dużych ośrodków miejskich.

Uwarunkowaniami pozytywnymi (mocnymi stronami, szansami rozwoju), sprzyjającymi rozwojowi gminy, mogącymi ten rozwój przyspieszyć lub powodującymi, iż gmina jest bardziej konkurencyjna od innych obszarów, są:

1. Korzystny układ sieci osadniczej oraz znaczna koncentracja mieszkańców wiejskich.

Jest to uwarunkowanie szczególnie istotne w kontekście realizacji zadań własnych gminy w zakresie infrastruktury technicznej i obsługi ludności. Aż 1/3 sołectw liczy ponad 400 mieszkańców, a łącznie około 60% ludności wiejskiej zamieszkuje duże wsie liczące ponad 300 osób. Znaczna część mieszkańców wiejskich gminy (prawie 80%) zamieszkuje miejscowości zaliczone do grupy wsi rozwojowych, czyli wsi, w których liczba mieszkańców jest na tyle duża, a struktury na tyle korzystne, że pozwalają prognozować utrzymanie lub wzrost liczby ludności. Koncentracja ludności w dużych wsiach jest korzystna, ponieważ uzasadnia (ekonomicznie i społecznie) rozwój infrastruktury społecznej i technicznej, jak również stanowi bodźce dla rozwoju przedsiębiorczości (większy rynek pracy i rynek zbytu). Ponadto umożliwia łatwiejszy dostęp do placówek handlowych i usługowych, a więc pośrednio podnosi jakość życia mieszkańców.

2. Duże znaczenie gminy w gospodarce powiatu. Na terenie gminy zlokalizowano zdecydowaną większość miejsc pracy i działających firm w powiecie, a Sępólno jest niekwestionowaną gospodarczą stolicą podregionu. Na terenie gminy działa większość spośród największych pod względem zatrudnienia firm w powiecie oraz połowa firm z udziałem kapitału zagranicznego (w tym 2 bardzo duże firmy). Te uwarunkowania stwarzają korzystniejsze, niż w innych gminach powiatu, przesłanki dla napływu inwestorów w przyszłości.

3. Korzystny stan środowiska przyrodniczego oraz potencjalnie duże możliwości rozwoju turystyki na bazie walorów przyrodniczych i kulturowych

Gmina charakteryzuje się dobrym stanem środowiska przyrodniczego, czego dowodem jest jej włączenie w ekologiczny system obszarów chronionych i objęcie praktycznie w całości granicami parku krajobrazowego. Wysoka jakość środowiska oprócz oczywistego korzystnego wpływu na warunki zamieszkania, ma znaczenie w pozyskiwaniu nowoczesnych technologii, dla których warunkiem lokalizacji jest spełnianie norm jakości środowiska. Ponadto w połączeniu z atrakcyjną rzeźbą terenu, dużym zalesieniem, dużą jeziornością oraz znaczną atrakcyjnością kulturową, przyczynia się do wzrostu atrakcyjności gminy dla rozwoju różnych form turystyki. Pod względem przydatności dla rozwoju turystyki pobytowej i krajoznawczej, gmina wyróżnia się na tle większości gmin województwa, choć obecny, znikomy stan zagospodarowania turystycznego, uniemożliwia ekonomiczne wykorzystanie walorów. Turystyka stanowi dla gminy potencjalny ważny kierunek rozwoju, który może dla części mieszkańców stać się uzupełniającym źródłem dochodów.

4. Dobra dostępność gminy i jej siedziby w komunikacji drogowej, wynikająca z położenia w przebiegu drogi krajowej oraz 2 dróg wojewódzkich. Gmina położona jest również w stosunkowo niedużej odległości od lotniska regionalnego w Bydgoszczy.

5. Pełnienie przez Sępólno funkcji siedziby powiatu. Wprawdzie, jak wykazano w przeprowadzonych analizach, miasto nie prezentuje pełnego wachlarza funkcji i działalności w zakresie obsługi mieszkańców, typowych dla miast powiatowych, jak również należy do najmniejszych miast powiatowych w kraju, jednak bardzo istotne jest marketingowe znaczenie tego faktu. Dzięki zlokalizowaniu w mieście siedziby powiatu, nazwa miasta i powiatu jest powszechnie znana, co znacznie podnosi prestiż miasta i ułatwia pozyskiwanie potencjalnych

inwestorów. Powszechnej opinii publicznej nie jest znany potencjał prezentowany przez miasto, natomiast fakt przyznania funkcji ośrodka powiatowego, bardzo Sępólno nobilituje.

6. Sukcesywny rozwój infrastruktury technicznej

Korzystnym uwarunkowaniem rozwoju gminy jest sukcesywny rozwój infrastruktury technicznej. Obecnie gmina notuje bardzo dobre wskaźniki w zakresie telekomunikacji (uznawanej niekiedy za syntetyczny miernik stanu rozwoju danego obszaru i możliwości percepcji nowych technologii), dosyć dobre w zakresie zaopatrzenia w wodę, natomiast znacznych prac wymaga rozbudowa systemu kanalizacyjnego, który obecnie w zasadniczej części znajduje się w fazie koncepcji lub realizacji. Swobodny dostęp do wody oraz możliwość odprowadzania ścieków, są szczególnie istotne z trzech powodów: zapewnienia mieszkańcom odpowiedniej jakości życia, zminimalizowania niekorzystnego oddziaływania na środowisko (zwłaszcza w kontekście położenia gminy w Parku Krajobrazowym) oraz stworzenia szans rozwoju przetwórstwa spożywczego, uznawanego za jedną z możliwości aktywizacji gospodarczej terenów wiejskich gminy, a wykazującego bardzo duże zapotrzebowanie na wodę i dużą produkcję ścieków.

WIZJA ROZWOJU GMINY DO ROKU 2010

Ambicją lokalnego samorządu oraz mieszkańców gminy, jest sukcesywne podnoszenie stanu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz warunków życia mieszkańców, do poziomu prezentowanego przez wysoko rozwinięte obszary miejskie, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiej jakości środowiska przyrodniczego, zapobieganiu patologiom społecznym oraz utrzymaniu więzi międzyludzkich, co jest typowe dla środowisk wiejskich i małych miast.

Zamierzeniem lokalnego samorządu jest doprowadzenie gminy do takiego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz warunków życia mieszkańców, które lokowałyby gminę w roku 2010 na poziomie powyżej średniej wojewódzkiej w zakresie: bezrobocia, przedsiębiorczości oraz stanu rozwoju infrastruktury technicznej, jak również w zakresie ogólnego poziomu jakości życia mieszkańców, a jednocześnie wyposażenie miasta Sępólno we wszystkie funkcje typowe dla ośrodków podregionalnych, tak by właściwie zaspokajać potrzeby mieszkańców gminy i powiatu.

Wizja rozwoju gminy opisuje zakładany stan rozwoju w roku 2010 - stan do którego chcą dążyć w swych działaniach zarówno władze lokalne, jak i mieszkańcy gminy, z którym utożsamiają się i który realizuje ich aspiracje.

Gmina Sępólno Krajeńskie w roku 2010, będzie to:

gmina o dobrym poziomie rozwoju przedsiębiorczości

Liczba firm oraz liczba miejsc pracy na terenie gminy wzrosną. Sprzyjać temu będzie poprawa jakości wykształcenia oraz pomoc w zakresie tworzenia nowych firm, realizowana przez inkubator przedsiębiorczości. Wskaźnik bezrobocia będzie się wprawdzie utrzymywał na wysokim poziomie, co jest nieuniknione w związku ze znacznym wzrostem liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, ale aktywna polityka władz lokalnych, wspierających rozwój przedsiębiorczości, między innymi poprzez inkubator przedsiębiorczości, przygotowanie uzbrojonych terenów inwestycyjnych oraz promocję gospodarczą, sprawi iż stopa bezrobocia w

miejsowościach wiejskich będzie niższa, niż przeciętnie na obszarach wiejskich województwa, a w Sępólnie - niższa od średniej dla miast województwa.

gmina o dobrych warunkach życia mieszkańców

Jakość życia mieszkańców będzie sukcesywnie rosła. Składać się będzie na to kilka czynników, w tym przede wszystkim: tworzenie nowych miejsc pracy, restrukturyzacja rolnictwa, połączona z poprawą jego efektywności, dobry poziom kształcenia w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach średnich, właściwe funkcjonowanie infrastruktury technicznej oraz łatwa dostępność do usług skoncentrowanych w siedzibie gminy, która jako ośrodek powiatowy poszerzać będzie zakres świadczonej obsługi mieszkańców.

gmina o dużej atrakcyjności inwestycyjnej

Gmina prezentować będzie lepsze warunki dla potencjalnych inwestorów, niż gminy sąsiednie. Wynikać to będzie z posiadania przygotowanych terenów inwestycyjnych, prawidłowo wyposażonych w infrastrukturę techniczną, które będą znane dzięki właściwie prowadzonej promocji gospodarczej. Mieszkańcy gminy, dzięki organizowanym kursom umożliwiającym zmianę kwalifikacji zawodowych, będą w stanie sprostać wymaganiom stawianym przez potencjalnych pracodawców. Wzrost lokalnej przedsiębiorczości, między innymi wskutek działalności inkubatora przedsiębiorczości, będzie dodatkowym czynnikiem katalitycznym, przyciągającym inwestorów. Wysokiej jakości produkcja rolnicza może stanowić bazę dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego.

gmina o wykształconym społeczeństwie

Jednym z ważniejszych atutów gminy w rywalizacji i konkurowaniu z innymi gminami, będzie dobry poziom wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców. Procesy edukacyjne mają charakter wieloletni, do roku 2010 nie zostanie więc zrealizowana całość zamierzeń, służących gruntownej poprawie poziomu wykształcenia. Niemniej jednak możliwe jest uruchomienie części zamierzeń, przynoszących efekty w kolejnych latach. W roku 2010 wszyscy uczniowie szkół objęci będą nauką 2 języków zachodnich, powszechna będzie też wśród młodzieży znajomość nowoczesnych technik informatycznych. Absolwenci gimnazjów znajdą możliwość kontynuacji nauki w działających na terenie powiatu zrestrukturyzowanych szkołach średnich, a następnie w placówce kształcenia na poziomie wyższym. Ludność dorosła uzyska większe szanse zdobycia lub zmiany kwalifikacji, co pozwoli z jednej strony znaleźć miejsce pracy poza rolnictwem, a jednocześnie umożliwi zmianę pracy na bardziej atrakcyjną i/lub jej poszukiwanie w sąsiednich miastach i gminach.

gmina o nowoczesnym i efektywnym rolnictwie

Liczba osób utrzymujących się z rolnictwa zmniejszy się, a przeciętna wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego - wzrośnie. Rolnicy będą świadomymi gospodarzami, znającymi wymogi stawiane nowoczesnym producentom żywności sprzedającym swe produkty na rynkach Unii Europejskiej. Sprzyjać temu będzie rozbudowane doradztwo w zakresie nowoczesnych metod gospodarki rolnej, wspieranych pomocą przedakcesyjną. Jakość życia ludności związanej z rolnictwem poprawi się także wskutek wdrażania Narodowej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich, a po włączeniu w struktury Unii Europejskiej także poprzez objęcie wspólną polityką rolną.

gmina o silnej pod względem gospodarczym i w zakresie obsługi mieszkańców siedzibie

Wzrośnie prestiż Sępólna oraz zdolność miasta do obsługi mieszkańców gminy i powiatu. Sępólno wyposażone zostanie w (brakujące obecnie) instytucje typowe dla miast powiatowych.

gmina będąca atrakcyjnym miejscem wypoczynku weekendowego i wakacyjnego

Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej oraz bazy noclegowej, w tym gospodarstw agroturystycznych, sprawi, iż gmina będzie atrakcyjnym miejscem wypoczynku, zarówno wakacyjnego - pobytowego i krajoznawczego (skierowanego głównie do mieszkańców dużych aglomeracji miejskich środkowej i południowej Polski), jak również weekendowego - skierowanego głównie dla mieszkańców Bydgoszczy. Wykorzystane zostaną zarówno walory przyrodnicze, jak też bogactwo kulturowe Krajin. Gmina nawiąże współpracę z innymi gminami regionu Krajny, w celu wspólnej promocji turystycznej oraz wspólnego wykreowania produktu turystycznego.

gmina zamieszkiwana przez aktywne społeczeństwo obywatelskie

Realizacja wielu przedsięwzięć na terenie gminy wymagać będzie konsolidacji i obywatelskiego zaangażowania społeczności lokalnej. Strategia rozwoju stawia wyzwania, których powodzenie wymagać będzie współdziałania wszystkich mieszkańców, a jednocześnie umacniać będzie istniejące więzi społeczne. Poczucie lokalnej tożsamości i więzi sąsiedzkiej jest czynnikiem przyspieszającym rozwój i wyróżniającym gminną społeczność na tle innych obszarów. Integracji mieszkańców sprzyjać będzie działalność instytucji kulturalnych, wspieranych przez samorząd gminny.

gmina przygotowana do wyzwań cywilizacji informatycznej i globalizacji gospodarki

Mieszkańcy gminy będą dobrze przygotowani do wdrażania nowych rozwiązań technologicznych. Służyć temu ma między innymi upowszechnienie nauki informatyki oraz języków zachodnich. Nowoczesne kwalifikacje sprzyjać będą nie tylko rozwojowi miejscowych firm i napływowi inwestycji, ale również spodziewanemu dynamicznemu rozwojowi usług typu e-commerce, czyli interesom prowadzonym za pośrednictwem internetu.

gmina o dobrym stanie środowiska

Zrealizowanie programów rozwoju infrastruktury technicznej skutkować będzie minimalizacją oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Dobry stan środowiska pośrednio podniesie atrakcyjność gminy, zarówno dla turystyki jak też atrakcyjność miejsca zamieszkania i rozwoju przedsiębiorczości.

CELE I KIERUNKI ROZWOJU GMINY

Osiągnięcie stanu przedstawionego w wizji rozwoju wymaga sprecyzowania obszarów działań, w ramach których realizowane będą poszczególne zamierzenia. Usystematyzowaniem sposobu realizacji wizji rozwoju jest określenie celów i kierunków rozwoju gminy.

Nadrzędnym celem rozwoju gminy powinno być

Zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości życia, poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, restrukturyzację rolnictwa oraz właściwą realizację zadań własnych gminy,

zwłaszcza w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej i zapewnienia właściwego poziomu edukacji.

Cel nadrzędny powinien być osiągnięty poprzez realizację następujących celów głównych:

1. Grupy działań związanych z aktywizacją gospodarczą - tworzeniem miejsc pracy i aktywnym pozyskiwaniem inwestorów.
2. Grupy działań związanych z poprawą wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców.
3. Grupy działań związanych z rozwojem infrastruktury technicznej.
4. Grupy działań związanych z poprawą sytuacji ekonomicznej ludności rolniczej oraz z dostosowaniem rolnictwa do potrzeb integracji ze strukturami UE.
5. Grupy działań związanych z promocją gospodarczą gminy.

Podkreślić należy, że wymienione cele główne nie są uszeregowane hierarchicznie. Wszystkie one są niezbędne dla właściwego rozwoju gminy oraz osiągnięcia stanu rozwoju zakładanego w wizji rozwoju. Kolejność realizacji poszczególnych celów powinna być uzależniona od aktualnych uwarunkowań oraz możliwości finansowych.

W ramach poszczególnych celów, proponuje się następujące działania (kierunki) szczegółowe:

1. Aktywizacja gospodarcza - tworzenie miejsc pracy oraz aktywne pozyskiwanie inwestorów

- 1.1. Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości.
- 1.2. Wyznaczenie, przygotowanie i promocja terenów inwestycyjnych.
- 1.3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich gminy, a zwłaszcza rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, leśno-spożywczego oraz gospodarki leśnej.
- 1.4. Wspieranie wszelkich inicjatyw i działalności służących rozwojowi bazy turystycznej oraz aktywne uczestnictwo w rozwoju ogólnodostępnego zagospodarowania turystycznego. Podjęcie współpracy z gminami regionu Krajny w celu stworzenia i promocji produktu turystycznego.
- 1.5. Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia roli Sępólno jako ośrodka powiatowego (w zakresie potencjału gospodarczego oraz obsługi mieszkańców).
- 1.6. Powołanie „Stowarzyszenia na rzecz rozwoju gminy Sępólno” oraz wspieranie innych inicjatyw (społecznych, kulturalnych, gospodarczych, naukowych, sportowo-turystycznych) służących integracji gminnej społeczności i rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego.

2. Poprawa wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców

- 2.1. Objęcie wszystkich uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjów nauką 2 języków zachodnich przy zachowaniu możliwości nauki języka rosyjskiego.
- 2.2. Objęcie wszystkich uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjów nauką informatyki.
- 2.3. Rozwój szkolnej i ogólnodostępnej bazy sportowo-rekreacyjnej.
- 2.4. Wprowadzenie do programu nauczania gimnazjów przedmiotu przygotowującego młodzież do funkcjonowania w społeczeństwie obywatelskim i w gospodarce wolnorynkowej (przedmiot łączący zagadnienia ekonomii, podstaw funkcjonowania firm, ekologii, wiedzy o własnej gminie i powiecie, itp.).
- 2.5. Rozwój przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, niezależnych od systemu szkolnictwa dla dorosłych, ośrodków podnoszenia kwalifikacji dorosłych, zajmujących się prowadzeniem kursów i szkoleń w kierunkach odpowiadających potrzebom na lokalnym - gminnym i powiatowym rynku pracy.
- 2.6. Wsparcie restrukturyzacji szkolnictwa średniego w powiecie w celu wprowadzania kierunków kształcenia pożądaných na lokalnym rynku pracy. Wprowadzenie w szkołach średnich przedmiotów kształcących w kierunku agrobiznesu, agroturystyki, hotelarstwa i obsługi turystyki.
- 2.7. Dążenie do utworzenia na terenie powiatu placówki zamiejscowej szkoły wyższej, umożliwiającej uzyskanie wykształcenia na poziomie wyższym lub półwyższym (licencjackim).

3. Rozwój infrastruktury technicznej

- 3.1. Dokończenie realizacji sieci wodociągowej.
- 3.2. Rozwój sieci kanalizacyjnej oraz właściwy poziom oczyszczania ścieków.
- 3.3. Realizacja obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 25.
- 3.4. Doprowadzenie do właściwego stanu technicznego dróg gminnych.
- 3.5. Rozwój sieci gazowej.
- 3.6. Modernizacja ciepłowni miejskiej w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.
- 3.7. Wsparcie rozwoju ekologicznych technologii grzewczych.
- 3.8. Właściwa gospodarka odpadami stałymi (wraz z systemem segregacji odpadów).
- 3.9. Przywrócenie komunikacji pasażerskiej na linii Chojnice - Nakło.
- 3.10. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego (właściwy stan techniczny oraz wystarczająca moc transformatorów dla obecnych odbiorców i potencjalnych inwestycji energochłonnych).

4. Poprawa sytuacji ekonomicznej ludności rolniczej oraz z dostosowanie rolnictwa do potrzeb integracji ze strukturami UE

- 4.1. Stworzenie centrum doradztwa rolniczego (na bazie obecnie realizowanego doradztwa i przy udziale ODR), zajmującego się zarówno tradycyjnym doradztwem, jak też wdrażaniem rozwiązań dostosowanych do potrzeb integracji z UE oraz obsługującego rolników w zakresie pozyskiwania środków pomocowych.
- 4.2. Poprawa warunków prowadzenia gospodarki rolnej - rozwój infrastruktury dla rolnictwa, poprawa wyposażenia gospodarstw, rozwój infrastruktury technicznej na terenach wiejskich.

- 4.3. Wspieranie rozwoju niekonwencjonalnych (nie-tradycyjnych) kierunków rolnictwa (np. rolnictwo ekologiczne, produkcja i przetwórstwo wybranych produktów na rynki dużych miast oraz na eksport).
- 4.4. Wsparcie gospodarstw agroturystycznych.
- 4.5. Wsparcie dla grup producenckich.
- 4.6. Zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu pomocy społecznej.

5. Promocja gospodarcza gminy

- 5.1. Regularne opracowywanie materiałów promocyjnych (foldery, informatory, przewodniki).
- 5.2. Stworzenie i uaktualnianie banku danych inwestycyjnych - zbioru informacji na temat terenów i nieruchomości dostępnych dla inwestorów oraz podmiotów gospodarczych poszukujących kooperantów. Bank danych inwestycyjnych może być przedsięwzięciem samodzielnym lub prowadzonym wspólnie z innymi gminami powiatu. Prowadzenie banku może być jednym z zadań inkubatora przedsiębiorczości.
- 5.3. Promocja medialna gminy. Pozyskanie współpracy partnera medialnego (znanej regionalnej lub ogólnokrajowej rozgłośni radiowej lub stacji telewizyjnej) do organizacji spektakularnej imprezy (rekreacyjnej, sportowej, turystycznej, itp.) - wspólna organizacja imprezy pozwoli na zaistnienie gminy na antenie regionalnej lub ogólnopolskiej.
- 5.4. Wypromowanie logo (godła), barw (flagi) i hasła reklamowego gminy.
- 5.5. Uczestnictwo w targach, wystawach, imprezach promocyjnych (samodzielne, bądź przy współpracy samorządu powiatowego lub wojewódzkiego).
- 5.6. Wspieranie wszelkich działań samorządu powiatowego zmierzających do wzmocnienia potencjału społeczno-gospodarczego oraz podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej powiatu sępoleńskiego.
- 5.7. Rozwój współpracy partnerskiej z miastami i regionami zagranicznymi.

KOMENTARZ ORAZ ZAŁOŻENIA REALIZACJI STRATEGII

a) idea powołania inkubatora przedsiębiorczości

Jednym ze sposobów aktywizacji gospodarczej gminy (tworzenia nowych firm oraz zwiększania zatrudnienia w firmach istniejących), jest powołanie inkubatora przedsiębiorczości, który prowadziłby działalność w zakresie wspierania rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości. Podstawową ideą powołania inkubatora jest stworzenie warunków dla początkujących przedsiębiorców, którym nie zawsze znane są podstawy prawne i finansowe prowadzenia działalności gospodarczej. Część potencjalnych małych przedsiębiorców wstrzymuje się od podejmowania działalności gospodarczej właśnie ze względu na nieznaną tych zasad, nieznaną potencjalnego rynku, czy też brak kapitału na uruchomienie profesjonalnego systemu promocji swojej firmy, udziału w targach, czy pozyskiwania kontrahentów. W szczególności wsparcie dla przedsiębiorców ze strony inkubatora, realizowane byłoby poprzez:

- a) udzielanie konsultacji i porad z zakresu działalności gospodarczej,
- b) prowadzenie obsługi finansowo-prawno-księgowej początkujących firm,
- c) przygotowywanie biznes-planów, wniosków kredytowych, itp.,
- d) monitorowanie i przygotowywanie informacji o partnerach z innych obszarów,
- e) udzielanie informacji na temat możliwych do uzyskania funduszy (kredytów, itp.),
- f) prowadzenie szkoleń w zakresie organizacji i zarządzania własną firmą,
- g) prowadzenie kursów komputerowych,

- h) prowadzenie kursów dla właścicieli małych firm z zakresu obowiązującego prawa finansowego,
- i) prowadzenie działalności promocyjnych, zarówno promocji gminy - jako atrakcyjnego miejsca inwestowania, jak też promocji zainteresowanych firm,
- j) stworzenie i prowadzenie internetowej strony gminy, umożliwiającej darmową i bardzo szeroką promocję gminy.

Działalność tego typu instytucji powinna mieć charakter non-profit (mają charakter przedsięwzięć użyteczności publicznej, nie nastawionych na wypracowywanie zysku, inkubator świadczyłby usługi bezpłatnie bądź za symboliczną opłatą), co ułatwia mieszkańcom korzystanie z oferty.

Inkubator powinien być przedsięwzięciem prowadzonym przez samorząd gminy, co gwarantuje pełną kontrolę i koordynację działań urzędu miejskiego i inkubatora.

W warunkach gminy Sępólno Krajeńskie optymalnym rozwiązaniem byłoby nastawienie działalności inkubatora na następujące specjalizacje branżowe:

- a) wsparcie dla przetwórstwa rolno-spożywczego;
- b) wsparcie dla restrukturyzacji rolnictwa;
- c) wsparcie dla rozwoju usług obsługi rolnictwa;
- d) wsparcie dla rozwoju agroturystyki (wprowadzania funkcji turystycznej do gospodarstw rolnych, poprzez udzielanie przez gospodarzy noclegów i świadczenie na rzecz turystów usług, typu: zaopatrzenie w żywność, wypożyczanie sprzętu, organizacja różnych form spędzania wolnego czasu, itp.);
- e) wsparcie dla rozwoju innych rodzajów i form turystyki.

Zasadne byłoby także prowadzenie ogółu zadań związanych z promocją gospodarczą gminy oraz koordynacją turystyki (organizacją produktu turystycznego).

Jedną z podstawowych cech inkubatorów, warunkujących ich właściwe wykorzystanie przez mieszkańców, jest łatwa dostępność umożliwiająca codzienne kontakty zainteresowanych przedsiębiorców z kadrą doradczą. Z tego względu obszar obsługi inkubatora nie powinien być duży. Jednocześnie jednak prawidłowe funkcjonowanie wymaga wystarczająco dużego popytu na oferowane usługi, stąd należy rozważyć możliwość zawiązania związku międzygminnego z jedną, dwiema lub trzema sąsiednimi gminami powiatu, w celu wspólnego prowadzenia inkubatora. Taka inwestycja miałaby szansę na wsparcie ze strony Starostwa Powiatowego, które jest odpowiedzialne za poprawę sytuacji na rynku pracy.

Powołanie inkubatora przedsiębiorczości jest jednym z niewielu działań, które służą aktywizacji gospodarczej i leżą w kompetencjach samorządu gminnego. Przedsięwzięcie tego typu powinno być samodzielną jednostką komunalną, bądź działać w strukturach Urzędu Miejskiego, bądź funkcjonować jako firma kontrolowana przez samorządy kilku gmin (jeżeli zostanie powołany na drodze międzygminnego związku celowego)

b) wyzwania edukacyjne

Poziom wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców ma bezpośredni wpływ na możliwości powodzenia na rynku pracy, a więc znajduje bezpośrednie przełożenie na ekonomiczne warunki życia mieszkańców. Poprawa poziomu kształcenia wymaga działań na każdym szczeblu edukacji. Na poziomie szkoły podstawowej oprócz ogólnego poziomu kształcenia, bezpośredni wpływ na możliwości dalszego kształcenia ma nauka języków zachodnich oraz

nauka informatyki. Szczególnie istotna jest nauka języków zachodnich, co wynika z faktu, iż w procesie integracji ze strukturami zachodnioeuropejskimi, ich znajomość umożliwia lepsze wykorzystanie oferowanych tam technologii, a także ułatwia mobilność na unijnym rynku pracy. Młodzież na terenie gminy znajduje się w znacznie korzystniejszej sytuacji, niż znaczna część rówieśników z innych terenów, zwłaszcza wiejskich, gdyż w szkołach w gminie nauczanie języków zachodnich jest powszechne. Podczas dyskusji społecznych służących określeniu kierunków rozwoju gminy, dużo uwagi poświęcano również nauce języka rosyjskiego. Jego znajomość jest postrzegana jako szansa poprawy sytuacji na rynku pracy w kontekście przewidywanego rozwoju handlu z Rosją i krajami b. ZSRR.

Z kolei znajomość podstaw technologii informatycznych i obsługi komputera jest coraz częściej niezbędnym warunkiem znalezienia jakiegokolwiek pracy. Jednocześnie rozwój usług teleinformatycznych (np. na bazie internetu) umożliwia podjęcie atrakcyjnej pracy w działalnościach o wysokim zaangażowaniu technologicznym, nawet w gminie Sępólno, nie posiadającej tradycji w tym kierunku. Podkreślić należy, że wraz z rozwojem globalizacji gospodarki i rozwojem technologii informatycznych, przewartościowaniu ulegają czynniki świadczące o stanie rozwoju i atrakcyjności inwestycyjnej. Zgodnie z nowymi trendami, bardzo atrakcyjne mogą być również tereny dotychczas nie posiadające przemysłowych tradycji - warunkiem jest jednak bardzo dobrze przygotowana kadra i dobry stan infrastruktury technicznej, w tym informatycznej. Nauka informatyki mogłaby być również rozwijana w prowadzonych przez gminę placówkach kulturalnych, do których dostęp mieliby także dorośli mieszkańcy.

Ogół działań w zakresie szkolnictwa na poziomie podstawowym i gimnazjalnym zmierza do zapewnienia młodzieży z terenu gminy równych szans startu do dalszych szczebli edukacji z rówieśnikami z dużych miast, mających obecnie znacznie lepsze możliwości nauki „nowoczesnych” przedmiotów, zapewniających lepszy start na rynku pracy.

Niezwykle istotnym elementem systemu kształcenia jest szkolnictwo na poziomie średnim. Ze względu na fakt, iż szkoły średnie prowadzone są przez samorząd powiatowy, podstawowym instrumentem działań ze strony samorządu gminnego, jest lobbing. Samorząd gminny powinien dążyć do restrukturyzacji i zoptymalizowania kierunków nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych w powiecie, w których coraz większa część miejsc powinna koncentrować się na kierunkach maturalnych, a jednocześnie nauczane kierunki powinny korespondować z zapotrzebowaniem ze strony lokalnych rynków pracy. Dążyć należy także do poszerzenia programów nauczania o nowe zagadnienia, np. związane z funkcjonowaniem firm, a więc przygotowujące absolwentów do prowadzenia działalności gospodarczej, a także o przedmioty związane z agrobiznesem, agroturystyką, nowoczesnym przetwórstwem spożywczym, organizacją ruchu turystycznego i inne, pozwalające z jednej strony na rozwój nowoczesnego rolnictwa, a jednocześnie na wprowadzanie funkcji pozarolniczych na obszary wiejskie gminy.

Bardzo istotne znaczenie ma także organizacja kształcenia dorosłych. Należy wspierać wszelkie działania samorządu powiatowego zmierzające do rozwoju typowego szkolnictwa dla dorosłych, zarówno na poziomie podstawowym, jak też średnim. Na poziomie gminnym należy natomiast stworzyć system szkoleń i kursów (o cyklu kształcenia znacznie krótszym, niż w tradycyjnych szkołach), umożliwiających zdobycie lub poszerzenie kwalifikacji, gwarantujących większą mobilność i lepszą pozycję na rynku pracy. W organizacji tego typu przedsięwzięć konieczna jest stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, w celu dostosowywania

kierunków kształcenia do zapotrzebowania na rynku pracy. Należy promować wśród mieszkańców nawyk ciągłego doskonalenia swych umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Wspierać należy także wszelkie starania innych gmin powiatu oraz Starostwa Powiatowego, zmierzające do utworzenia na terenie powiatu placówki szkolnictwa na poziomie wyższym, bez względu na formę organizacyjną oraz kierunki oferowanego kształcenia.

c) gminna społeczność obywatelska

Bardzo istotnym katalizatorem rozwoju gminy jest wzrost integracji gminnej społeczności oraz tworzenie i umacnianie podstaw społeczeństwa obywatelskiego. Jest to zagadnienie z pogranicza sfery społecznej i gospodarczej, bowiem pomimo iż podmiotem działań są tu mieszkańcy, to efekty w dużej mierze mają przełożenie na kondycję gospodarczą gminy. Zakłada się, iż w kolejnych latach coraz bardziej wzrastać będzie znaczenie organizacji (stowarzyszeń, klubów związków, kół, itp.) społecznych (pozarządowych) o różnym profilu działalności (społeczne, kulturalne, gospodarcze, polityczne, sportowo-rekreacyjno-turystyczne, naukowe), które zrzeszać będą grupy społeczne szczególnie zainteresowane rozwojem na terenie gminy zagadnień leżących w sferze ich zainteresowań. Należy się więc spodziewać, że z jednej strony powstaną zróżnicowane *lobby*, a jednocześnie samorządy (zarówno gminny jak i powiatowy) zyskają partnerów społecznych, mających wpływ na podejmowane decyzje dotyczące rozwoju gminy i powiatu. Tego typu organizacje mają duży wpływ na rozwój lokalny w krajach o utrwalonej demokracji, gdzie niejednokrotnie inicjują, pilotują, a nawet realizują przedsięwzięcia służące społeczności, a ich działalność oceniana jest wysoko jako przejaw współodpowiedzialności za miejsce (region) zamieszkania.

Postuluje się powołanie na terenie gminy „Stowarzyszenia na rzecz rozwoju gminy”, jako szerokiej płaszczyzny porozumienia i współpracy dla wszelkich inicjatyw lokalnych, o bardzo rozległym spektrum zainteresowań: społecznym, gospodarczym, kulturalnym, naukowym, turystyczno-krajoznawczo-sportowym i innych. „Stowarzyszenie” przyczyniając się do rozwoju społeczności obywatelskiej (poprzez naukę i zachętę współodpowiedzialności za rozwój gminy), stałoby się także miejscem kształcenia lokalnych liderów, którzy w dłuższym okresie - po „stażu” w organizacji o charakterze bardzo ogólnym i szerokim zakresie zainteresowań (jaki z założenia powinno mieć „Stowarzyszenie”), mogliby tworzyć organizacje o bardziej sprecyzowanym, określonym, obszarze zainteresowań i działań.

Wsparcie wszelkich inicjatyw na rzecz organizacji i stowarzyszania mieszkańców gminy, jest czynnikiem aktywizacji społecznej i gospodarczej, a ponadto wpływa na uspołecznienie wszelkich działań podejmowanych przez samorząd gminy.

d) poprawa efektywności rolnictwa

Ogół działań skierowanych dla gospodarstw rolnych służyć ma podniesieniu ich efektywności, tak by w połączeniu z odchodzeniem nadmiaru siły roboczej z rolnictwa, osoby pozostające w rolnictwie mogły osiągnąć wystarczający poziom dochodów zapewniający dobre warunki życia. Podnoszeniu efektywności sprzyjać ma:

- a) podnoszenie kwalifikacji rolników (poprzez rozwinięcie systemu doradztwa);
- b) poprawa struktury agrarnej (powiększanie gospodarstw między innymi poprzez restrukturyzację gruntów byłych gospodarstw uspołecznionych);
- c) poprawa wyposażenia gospodarstw;

- d) rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, będącego miejscem odpływu siły roboczej z rolnictwa, a jednocześnie zapewniającego zbytno na płody rolne;
- e) wprowadzanie niekonwencjonalnych kierunków w produkcji rolnej, np. rolnictwa ekologicznego, wąskiej specjalizacji (zgodnie z zaleceniami ośrodków doradztwa), produkcji na rynki dużych miast, lub nawet na eksport;
- f) wsparcie dla grup producenckich;
- g) pomoc instytucjonalna ze strony administracji gminnej w zakresie pozyskania środków pomocowych oraz szybszego wdrożenia zasad wymaganych w UE;
- h) poprawa warunków życia na wsi poprzez rozwój infrastruktury technicznej.

Jednym z zaproponowanych w „Strategii rozwoju gminy” instrumentów poprawy jakości życia ludności rolniczej i poprawy efektywności rolnictwa, jest stworzenie centrum doradztwa rolniczego.

Podstawowymi zdaniami centrum powinny być:

- a) tradycyjne, realizowane dotąd, doradztwo rolnicze;
- b) przygotowanie rolników do funkcjonowania w warunkach jednolitego rynku rolnego Unii Europejskiej, między innymi poprzez: doradztwo w zakresie standardów jakości produkowanej żywności, doradztwo w zakresie standardów sanitarnych produkcji rolnej, doradztwo w zakresie opłacalności produkcji poszczególnych płodów, stały monitoring efektywności gospodarki rolnej, itp.
- c) obsługa rolników w zakresie uzyskiwania pomocy z funduszy zewnętrznych (monitorowanie możliwości do uzyskania pomocy, doradztwo i pomoc w zakresie przygotowania wniosków, itp.);
- d) doradztwo z zakresu obowiązującego prawa.

Centrum, podobnie jak inkubator przedsiębiorczości, powinno funkcjonować jako samodzielna jednostka komunalna, bądź w strukturach Urzędu Miejskiego, bądź jako wspólne przedsięwzięcie związku celowego gmin. Ta ostatnia forma, ze względu na podobny charakter rolnictwa w gminach powiatu, jest szczególnie pożądana, a jej realizacja jako zadania o charakterze powiatowym, może zyskać wsparcie ze strony Starostwa Powiatowego, a nawet samorządu wojewódzkiego.

Dla prawidłowego funkcjonowania centrum, niezbędna jest współpraca z ODR w Minikowie lub z Regionalnym Centrum Doradztwa, Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Przysieku, a nawet z ATR w Bydgoszczy.

Istotną szansą na aktywizację rynku pracy jest również rozwój działalności związanych z pozyskaniem i przetwórstwem drewna. Gmina powinna utrzymać dotychczasową wysoką pozycję wśród gmin, na terenie których pozyskuje się duże ilości drewna, natomiast rozwinąć należy działalności przetwórcze o różnym stopniu zaawansowania technologicznego (drewno powinno opuszczać gminę nie jako surowiec, ale w postaci gotowych produktów, a przynajmniej w postaci półproduktu - surowca w pewnym stopniu przetworzonego).

Potencjalną szansą pozarolniczej aktywizacji gospodarczej na terenach wiejskich gminy jest rozwój agroturystyki. Gmina ze względów przyrodniczych i krajobrazowych, posiada predyspozycje dla rozwoju tej formy turystyki. Podkreślić jednak należy, że jest to działalność

wymagająca znacznych nakładów finansowych związanych z zapewnieniem odpowiedniego standardu wypoczynku, a okres zwrotu zainwestowanych środków jest długi. Niemniej jednak, należy wspierać rozwój tego typu gospodarstw jako dodatkowego źródła dochodów gospodarstw rolnych. Jedną z form wsparcia jest np. przyspieszenie inwestycji infrastrukturalnych (np. wodno-kanalizacyjnych, oświetlenie ulic, poprawa stanu dróg) lub wykonanie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (np. kąpieliska, boiska, place zabaw) w miejscowościach skupiających większą liczbę gospodarstw zainteresowanych taką działalnością.

e) infrastruktura techniczna

Rozwój infrastruktury technicznej wiąże się w dużym stopniu z realizacją zadań ustawowo przypisanych samorządowi gminnemu. W związku z powyższym, ustalenia strategii rozwoju gminy, praktycznie nie wykraczają poza właściwą realizację tych zadań, a zapisanie ich w strategii, jest sposobem na ewentualne uzyskanie dofinansowania poszczególnych działań. Podkreślić należy, że wsparcie rozwoju infrastruktury technicznej, stanowi obecnie bardzo dużą część oferowanej pomocy.

Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej służy dwóm podstawowym celom: poprawie warunków życia mieszkańców oraz minimalizacji szkodliwego oddziaływania na środowisko (zwłaszcza w sytuacji posiadania środowiska w dobrym stanie - w małym stopniu zdegradowanego). Podkreślić należy, że jest to także element tworzenia korzystnego klimatu inwestycyjnego, gdyż znaczna część inwestycji, zwłaszcza preferowane przetwórstwo rolno-spożywcze, wymaga uzbrojenia w zakresie infrastruktury.

Dla okresu obowiązywania strategii zakłada się pełną realizację (do poziomu zakładanego w planach rozwoju) sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, poprzez kontynuację działań rozpoczętych i w różnym stopniu obecnie zaawansowanych.

Ważnym zadaniem jest poprawa stanu dróg lokalnych, mających bezpośredni wpływ także na możliwości aktywizacji gospodarczej i penetracji turystycznej gminy - istotne jest, by stan techniczny dróg nie zniechęcał do bliższego poznania walorów krajoznawczych i kulturowych gminy. Niezwykle istotnym zagadnieniem jest konieczność realizacji obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 25. Ruch tranzytowy realizowany przez centrum miasta stwarza poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców oraz umniejsza walory turystyczne gminy.

Gmina ma możliwość szerokiego rozwoju sieci gazowej i należy dążyć do jej realizacji. Oprócz oczywistych zalet użytkowych, gaz powinien być promowany także jako ekologiczne źródło ogrzewania. Wsparcie dla wdrażania ekologicznych systemów grzewczych będzie polegało ze strony gminy, przede wszystkim na pozyskiwaniu środków pomocowych na modernizację systemów istniejących i ewentualnie na pomocy instytucjonalnej inwestorom prywatnym.

Ważnym zagadnieniem jest modernizacja miejskiej ciepłowni w Sępólnie, zmierzająca do zmniejszenia jej oddziaływania na środowisko. Przy wyznaczaniu terenów inwestycyjnych na terenie miasta, należy uwzględniać znaczny nadmiar mocy ciepłowni, który powinien być wykorzystany dla obsługi nowopowstającego zainwestowania.

Bardzo istotnym zagadnieniem jest również zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, poprzez właściwą dostawę energii do istniejących odbiorców (zapewnienie wystarczającej mocy transformatorów oraz właściwego stanu technicznego linii energetycznych), jak również potencjalnych przyszłych. Jest to szczególnie ważne w kontekście dążeń do pozyskania

24

inwestorów. Część pożądaných rodzajów inwestycji (np. przetwórstwo rolno-spożywcze i magazynowanie żywności), ma charakter energochłonny.

W związku z zawieszeniem ruchu pasażerskiego na linii kolejowej z Nakła do Chojnic, jednym z działań, podejmowanych wspólnie z samorządami innych gmin oraz z samorządami powiatowymi (zainteresowane powinny być zwłaszcza powiaty nakielski i chojnicki), powinno być dążenie do ponownego uruchomienia połączeń. W przypadku niepowodzenia tych starań, dążyć należy do utrzymania sprawności technicznej urządzeń, tak by w perspektywie kilku lat możliwe było uruchomienie przewozów turystycznych, dla których gminy powiatu ze względu na walory krajobrazowe, posiadają szczególne predyspozycje. Taki rodzaj wypoczynku jest bardzo popularny w krajach Europy Zachodniej i należy przypuszczać, iż w ciągu kilku lat pojawi się zapotrzebowanie na ten rodzaj usług turystycznych także w kraju.

f) rozwój turystyki

Na terenie gminy istnieje potencjalna możliwość rozwoju różnych form turystyki -pobytowej, krajoznawczej i specjalistycznej, np.: rowerowej, konnej, kajakowej, wędrowniej, motorowej, a także działalności kierowanych do poszczególnych grup odbiorców, np.: młodzieży szkolnej, wędkarzy, grzybiarzy, grup zorganizowanych, itp. Bardzo istotną funkcją, która powinna być realizowana przy okazji tradycyjnego wypoczynku, jest edukacja ekologiczna (zwłaszcza przy współpracy z Krajeńskim Parkiem Krajobrazowym). Pozwoli to na stworzenie szerokiej oferty wypoczynku połączonego z edukacją dla szkół, stanowiących potencjalnie bardzo chłonny rynek zbytu. Niezbędnymi warunkami rozwoju funkcji turystycznej, są:

- powstanie miejsc noclegowych, o różnym standardzie oferowanych usług (skierowanych zarówno do klientów mało zamożnych, jak i bardzo wymagających);
- kompleksowa organizacja ruchu turystycznego, poprzez stworzenie centrum koordynacji ruchu turystycznego prowadzącego ciągły monitoring zainwestowania i ruchu turystycznego; działalność centrum miałaby polegać między innymi na takiej organizacji wypoczynku, by turysta korzystał z usług różnych podmiotów turystycznych i towarzyszących, by w konsekwencji zwiększyć podaż usług z jego strony;
- kompleksowa i profesjonalna promocja turystyki - powinna być wprowadzona dopiero w momencie wykreowania produktu turystycznego, czyli określonych usług o wysokiej jakości, będących w stanie zainteresować klientów;
- przygotowywanie ofert usług turystycznych, skierowanych do konkretnych grup odbiorców;
- urządzenie i utrzymanie w stanie wysokiej atrakcyjności ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, np.: kąpielisk, szlaków, punktów widokowych, wypożyczalni sprzętu, punktów biwakowania i obozowania, oznakowania i informacji o atrakcjach turystycznych, obiektów dla turystyki specjalistycznej (np. przystani, pomostów, miejsc obsługi rowerzystów);
- rozwój edukacji ekologicznej jako integralnej części wypoczynku;
- kompleksowy rozwój infrastruktury technicznej w rejonach wypoczynkowych;
- zachowanie (lub zaprowadzenie) ładu przestrzennego poprzez bezwzględne przestrzeganie ustaleń planów zagospodarowania przestrzennego i innych aktów normujących warunki zagospodarowania przestrzennego;
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego w rejonach koncentracji turystów;
- ścisła współpraca samorządu z firmami inwestującymi w turystykę.

Ważnym zagadnieniem jest podjęcie współpracy z sąsiednimi gminami, w celu wspólnego wykreowania, promocji i sprzedaży produktu turystycznego. Sąsiednie gminy posiadają podobne walory krajoznawcze i kulturowe, a elementem wspólnym, mogącym być osiągnięciem jest wspólnota Krajin. Możliwe jest tu uzyskanie efektu synergii - współpraca gmin może przyciągnąć więcej turystów, niż łącznie działania każdej z gmin z osobna, a dobrze opracowany produkt może zwiększyć zyski osiągane z pobytu turystów.

Obecnie na terenie powiatu najlepszą, choć wciąż niedoskonałą i niewystarczającą ofertę dla turystów, ma gmina Więcbork. Współpraca z samorządem tej gminy może przyczynić się do obniżania kosztów wspólnie realizowanego ogólnodostępnego zagospodarowania turystycznego.

g) jakość środowiska

Całokształt zagadnień podejmowanych w „Strategii rozwoju gminy Sępólno” respektuje konieczność ochrony środowiska i przestrzegania zasad ekorozwoju. Wysoka jakość środowiska przyrodniczego stanowi podstawowy kapitał gminy i powiatu, i jest jednym z głównych atutów w rywalizacji z innymi obszarami. Stąd troska o stan środowiska ma także znaczenie w kontekście ochrony interesów gminy i lokalnej społeczności.

Ochronie, a nawet podnoszeniu jakości środowiska służyć mają przede wszystkim zapisane w strategii zadania związane z rozwojem infrastruktury technicznej, zwłaszcza z rozbudową systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków (ochrona wód podziemnych i powierzchniowych) oraz modernizacją systemów grzewczych, w tym ciepłowni miejskiej (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza).

Podkreślić należy, iż bezcelowe jest umieszczanie w celach i kierunkach rozwoju gminy zapisu o przestrzeganiu zasad ekorozwoju, ponieważ wynika to z „Konstytucji RP”, a ponadto żadna inwestycja nie może być zrealizowana w kolizji z aktami prawnymi dotyczącymi ochrony środowiska.

MACIERZ KOMPETENCJI I EFEKTÓW - WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU

Wyjaśnienia:

Poziom kompetencji - na etapie określania **wizji rozwoju gminy**, czyli stanu rozwoju jaki zamierza się osiągnąć poprzez realizację strategii, nie uwzględnia się różnic kompetencji poszczególnych podmiotów w sferze podejmowania działań. Zakłada się, że wizja zostaje osiągnięta poprzez współdziałanie wszystkich zainteresowanych podmiotów. Podmiotami tymi są:

- samorząd gminny - jako najbardziej zainteresowany rozwojem gminy,
- samorząd powiatowy - w zakresie zadań powiatowych,

Szczególnie ważna jest współpraca samorządów gminnego i powiatowego, ponieważ posiadają one odmienne i wzajemnie uzupełniające się zadania własne obejmujące większość zagadnień związanych z jakością życia mieszkańców.

- samorząd wojewódzki - w zakresie realizacji zadań wojewódzkich lokalizowanych na terenie powiatu, lub dotyczących mieszkańców powiatu,
- administracja państwowa, w której oddziaływaniu można wydzielić 2 zasadnicze sfery:

- a) stanowienie obowiązującego prawa, które może być lokalnie odbierane jako czynnik stymulujący (sprzyjający) lub destymulujący (ograniczający) lokalny rozwój,
 - b) działalność różnych agend urzędów centralnych, odpowiedzialnych za poszczególne sektory gospodarki - np. działalność Dyrekcji Dróg Publicznych, Lasów Państwowych, AWR SP,
- podmioty gospodarcze, z których część ma szczególnie duży wpływ na rozwój niektórych funkcji (np. podmioty prowadzące działalności turystyczne), a nawet na kondycję gospodarczą powiatu (np. podmioty zatrudniające dużą liczbę pracowników).

W szczególnie dużym stopniu za rozwój gminy odpowiada samorząd gminny (jako gospodarz terenu), nawet jeżeli część celów i kierunków działań wykracza poza jego bezpośrednie kompetencje. Wówczas rolą samorządu jest organizacja lobbingu w podmiotach kompetentnych do realizacji poszczególnych działań, a także wszelkie możliwe wspieranie ich realizacji.

Poziom ogólności (szczegółowości) zapisu celów i kierunków - strategia rozwoju gminy w części dotyczącej celów i kierunków działań musi cechować się pewnym stopniem ogólności, co jest niezbędnym warunkiem elastyczności przy podejmowaniu przyszłych decyzji w zmieniających się uwarunkowaniach rozwoju, tym bardziej, iż strategia opracowywana jest na okres 10 - 15 lat, w których należy się spodziewać szybkich zmian w sferze społeczno-gospodarczej, a zwłaszcza infrastrukturalnej. Ogólność tych zapisów polega na dosyć szczegółowym rozpisaniu zadań do realizacji i działań, które muszą być podjęte, przy jednoczesnym nie-precyzowaniu szczegółowej lokalizacji poszczególnych inwestycji. Poziom szczegółowości powinien być tym mniejszy, im bardziej odległe w czasie jest zadanie i im mniej realna jest obecnie jego realizacja. Jednocześnie jednak te zadania, których czas realizacji lub lokalizacja są znane, powinny być w strategii ujęte możliwie dokładnie. Taki poziom ogólności zapisów ułatwia pisanie programów rozwoju, w sytuacji, gdy zachodzi konkretna potrzeba i możliwość realizacji któregoś z zadań.